

Rapport van deputaten voor de geestelijke verzorging van de varenden

Rapportering over de jaren 2016- 2019

5 **1. Deputaatschap**

1.1. Samenstelling

1.1.1. Door de generale synode van 2016 zijn (her)benoemd:

Ds. W. W. Nijdam, Ruysdaellaan 17, 2951 PM Alblasserdam, 078 – 69 18 224,
famnijdam@hotmail.com , voorzitter.

10 Drs. M.H. Baan, Wilhelminalaan 16, 3247 AS Dirksland, 0187 - 60 30 51,
mhbaan@kliksafe.nl , secretaris.

Br. J. Mauritz, Cort van der Lindenlaan 11, 1412 BW Naarden, 06 - 52 49 61 26,
j.mauritz@dnb.nl , penningmeester.

15 Ds. J. Breman, Admiraal Trompstraat 8, 3333 TH Zwijndrecht, 078 – 62 08 432,
j_breman@online.nl.

Ds. W.J.A. Ester, Zwaanstraat 19, 5109 TM 's-Gravenmoer 0162 – 22 20 338,
janwillemeister@gmail.com.

Br. W. Mol, Windmolen 12, 4691 LN Tholen, 06 - 30 93 30 51,
wimmol@hetnet.nl.

20

1.1.2. Als predikant voor de varenden is werkzaam:

Ds. H. van der Ham, Stooplaan 26, 3311 DM Dordrecht, 078 – 61 38 280; 06 - 53 59 63
 80, hvdham@solconmail.nl.

25 1.1.3. Moderamen

Ds. W.W. Nijdam, voorzitter

Drs. M. H. Baan, secretaris

Br. J. Mauritz, penningmeester

30 1.1.4. Varende ouderling

Op voordracht van deputaten is indertijd door de gemeente Dordrecht-Centrum tot varend
 ouderling bevestigd: Br. Joh. Romijn, ms. 'Insula', p/a Admiraal de Ruyterstraat 9, 3354
 XA Papendrecht, a/b NL: 06 – 53 53 36 24, insula@shipmail.nl.

35 1.1.5. Zendende kerk

Br. Joh. Romijn is lid van de gemeente Dordrecht-Centrum, de gemeente waaraan ds. H. van
 der Ham is verbonden. Hij is tevens gedelegeerde namens de kerkenraad van Dordrecht-
 Centrum. Hij bezocht de vergaderingen van het deputaatschap in de periode 2016-2019, voor
 zover mogelijk; want zijn vrouw kwam te lijden aan een ongeneeslijke ziekte en is in 2018
 40 overleden. De werkverslagen van ds. H. van der Ham staan ook op de agenda van de
 vergaderingen van de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Dordrecht-
 Centrum.

45 2. Enkele algemene gegevens

2.1. Vergaderingen

In de verslagperiode vergaderden we als deputaatschap ongeveer twaalf maal.

De vergaderingen vonden bijna altijd plaats in de Krooswijkhof te Dordrecht.

Aan de vergaderingen wordt deelgenomen door de leden van het deputaatschap, door de
 predikant voor de varenden, door de varende ouderling, en van tijd tot tijd door br. W.

50 Uittenbogaard, onze afgevaardigde naar de NZC.

2.2. Adressenbestand

Aan de kerkenraden wordt verzocht, namen en adressen van varende leden door te geven aan deputaten, maar daarnaast ook zelf zoveel mogelijk contact te onderhouden met varende leden van hun gemeente, zowel met hen die in de binnenvaart werkzaam zijn, als

5

de zeevarenden die meermalen voor maritieme werkzaamheden langdurig in het buitenland verblijven. De Christelijke Gereformeerde Kerken tellen per 1 januari 2019 310 varende leden op 78 schepen. Hun gegevens (naam, gezinsleden, geboortedata, doop/belijdend lid, naam van het schip, postadres, diverse telefoonnummers, e-mailadres en de gemeente waaronder ze

10

2.3. Contactpersonen

Op een aantal plaatsen fungeren contactpersonen. Zij kunnen (telefonisch, of per e-mail) worden benaderd door schippers als zij in de buurt van de betreffende kerk de zondag

15

doorbrennen. In enkele plaatsen brengen de contactpersonen (met meer of minder regelmaat en soms in interkerkelijk verband) in het weekend bezoeken aan de in de haven liggende schepen om schippers actief uit te nodigen voor de kerkdiensten. Ook wordt er soms christelijke lectuur verspreid.

20

2.4. Varende ouderling (tevens adviseur binnenvaart)

Het werkerrein van br. Joh. Romijn omvat de Nederlandse en Duitse wateren. Hij zoekt contact te leggen met de varenden uit onze kerken en daarbuiten.

25

2.5. Contactdagen varenden

Op zulke dagen zijn schippers, zeevarenden en regionale contactpersonen welkom, en verder iedere belangstellende. In de verslagperiode is een contactdag belegd te Dordrecht op zaterdag 18 maart 2017. De heer W.R. van Vliet, directeur van enkele schippersinternaten, vertelde hoe het leven in de schippersinternaten vroeger was en nu is.

30

Het was een boeiend referaat, en een deel van de aanwezigen kende uit ervaring het leven in zo'n internaat.

De volgende contactdag is gepland voor zaterdag 16 maart 2019 D.V. Het aantal aanwezigen op de contactdagen varieert van ongeveer 20 tot 40. De schippers en hun gezinnen die deze dagen bezoeken, zijn er blij mee, mede vanwege het onderlinge

35

3. Predikant voor de varenden

3.1. Binnenvaart

3.1.1. Werkgebied

40

De predikant voor de varenden heeft een uitgebreid werkgebied. In principe is hij beschikbaar voor alle christelijke gereformeerde schippers uit heel Nederland.

Boordbezoeken brengt hij meestal in de regio Rotterdam/Dordrecht/Moerdijk. Speciale interkerkelijke kerkdiensten leidt hij regelmatig (ongeveer twaalf keer per jaar) in Mannheim, Duisburg en Gent.

45

3.1.2. Pastoraat

Bij de schippers vinden pastorale bezoeken en gesprekken plaats. Hartelijke belangstelling en meeleven is het eerste. Ds. H. van der Ham tracht in pastorale bewogenheid om te zien naar de schippers en hun gezinnen.

50

Ook schrijft hij meditaties voor de Scheepvaartkrant.

Voor broeders en zusters die veel in het buitenland varen is het veelal niet mogelijk op zondag in de thuisgemeente de diensten bij te wonen. Het trouw kerkelijk meeleven staat weleens onder druk. Crispapastoraat is eveneens een deel van het werk. Pastorale aandacht is er ook voor randkerkelijken. Voor buitenlandse matrozen is er een complete Bijbel in hun eigen taal. In 2018 hebben de schippers te maken gekregen met extreem lage waterstanden. Dat had zijn impact.

3.2. *Pastoraat onder zeevarenden*

Het koopvaardijwerk heeft zowel pastorale, diaconale en missionaire aspecten; die aspecten zijn vaak nauw met elkaar verbonden.

Twee dagen per week (maandag en donderdag) worden zeevarenden aan de Moerdijk bezocht. 's Avonds is het zeemanshuis open, waar ds. Van der Ham ook beschikbaar is voor pastorale ontmoetingen/gesprekken.

Aan de Moerdijk komen steeds meer binnenvaartschepen en zeeschepen, waaronder ook grote. Op een dag liggen daar gemiddeld 8 à 14 zeeschepen; meerdere schepen blijven daar 2 dagen.

Zeevarenden zijn welkom in het zeemanshuis waar ze ondermeer kunnen skypen met vrouw en kinderen. Winterkleding is beschikbaar en Bijbels in veel talen. Het *nut* van zeemanshuizen is onmiskenbaar! Zeevarenden geven dat zelf aan. Het zeemanshuis heeft inmiddels vier gastenboeken vol met namen en impressies (dankwoorden, tekeningen etc.). Filippijnse zeevarenden zijn 6 à 12 maanden van huis. De bemanning van een schip komt dikwijls uit 4 à 5 verschillende landen. Het komt voor dat ze elkaar niet eens goed verstaan. Dat is natuurlijk een heel gevaarlijke situatie bij calamiteiten.

3.2.1. *Diaconaat*

Diaconale hulp wordt geboden: winterkleding voor een symbolisch bedrag, of het beschikbaar stellen van verantwoorde lectuur. Waardevol is: oog hebben voor de enkeling. Het scheepsbezoek van ds. H. van der Ham wordt gewaardeerd - het helpen waar geen helper is. Dankbaar vermelden wij de vrijwilligers aan de Moerdijk. Ze betekenen wat; deze mensen zijn doeners. Voor zeelieden kun je echt wat doen.

Nederlandse kapiteins en officieren vinden het dikwijls fijn een gesprek te hebben. Soms kan ds. Van der Ham hulp bieden in traumatische situaties.

De directie van het Havenschap stelt het zeemanshuis steeds ter beschikking - pro Deo.

3.2.2. *Overige werkzaamheden zeevaart*

Vier keer per jaar wordt een pastorale brief, een zogenaamde contactbrief, geschreven aan ongeveer zevenhonderd Nederlandse zeevarenden, één van de vier keer door ds. Van der Ham. Deze brief wordt ook vertaald in het Engels en Spaans.

Ds. Van der Ham gaat ook wel eens voor in de Koopvaardijherdenkingsdiensten die jaarlijks in november in Rotterdam, Amsterdam en Groningen worden belegd.

Met collega koopvaardijpredikanten zijn goede contacten.

3.3. *Publiciteit*

Elke drie maanden wordt een periodiek uitgegeven genaamd Kompas. In dit blad staan artikelen die betrekking hebben op zowel binnenvaart als zeevaart. Elk nummer opent met een meditatie geschreven door een van de predikanten binnen het deputaatschap.

Ds. H. van der Ham schrijft regelmatig bijdragen.

De kerstvieringen in verschillende aan het water gelegen gemeenten worden in het blad vermeld. De kerkenraden ontvangen Kompas ter informatie. Het blad wordt verzorgd door ons Dienstenbureau te Veenendaal. Via de website www.cgk.nl is up-to-date informatie te

lezen over ons deputaatschap varenden en in het bijzonder over het werk van ds. H. van der Ham ten dienste van de schippers en zeevarenden.

4. De Nederlandse Zeevarendencentrale

5 4.1 Algemeen

In de NZC zijn wij als kerken vertegenwoordigd door middel van een afgevaardigde van ons deputaatschap. Sinds enkele jaren is dat br. W. Uittenbogaard te Noordgouwe, die zelf 15 jaar lang bij de koopvaardijvaart heeft gewerkt.

10 De Nederlandse zeevarendencentrale (NZC) is de koepelorganisatie waarin diverse organisaties binnen het koopvaardijpastoraat (zoals dat vanuit de kerken wordt vormgegeven) samenwerken. De NZC is een stichting en heeft in de uitoefening van haar doelstelling de Bijbel als grondslag. De stichting heeft volgens artikel 2 van haar statuten als doel:

15 *Het behartigen en onderhouden van het geestelijke en sociale welzijn van de Nederlandse zeevarenden en andere zeevarenden, die een Nederlandse haven aandoen, en voorts alles te doen hetgeen hiermede rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.*

20 4.2. Belangenbehartiging

Bij de overheid en bedrijven worden heel wat besluiten genomen die van invloed zijn op het welzijn van zeevarenden. De Nederlandse Zeemanscentrale is in allerlei organen vertegenwoordigd om de belangen van zeevarenden te behartigen.

25 4.3. International Christian Maritime Association

Overall ter wereld zijn christelijke organisaties actief voor het zeemanswelzijn. Een groot aantal daarvan werkt samen in de International Christian Maritime Association. Ook de NZC is daarbij aangesloten. Het secretariaat van de ICMA is gevestigd in Londen.

30 5. Begrotingen 2020 t/m 2022

Bij de omslagbepaling wordt uitgegaan van een ledental 72.000

	werkelijk 2017 €	werkelijk 2018 €	raming 2019 €	begroting 2020 €	begroting 2021 €	begroting 2022 €
Baten						
Omslag	97.457	98.654	97.875	100.800	100.800	100.800
Vrijwillige bijdragen varenden	665	810	700	500	500	500
Interest	55	28	-	-	-	-
Diversen	210	5	-	-	-	-
	<u>98.387</u>	<u>99.497</u>	<u>98.575</u>	<u>101.300</u>	<u>101.300</u>	<u>101.300</u>
Lasten						
<i>Personeelskosten</i>						
Traktement	65.388	66.299	68.000	69.400	70.800	66.200
Werkkosten	5.738	5.864	5.880	5.900	5.950	4.000
Bijdrage emeritikas/PFZW	16.778	17.734	18.674	19.000	19.500	13.500
<i>Kompas</i>						
Drukkosten/verzendkosten,	1.408	1.532	1.750	1.800	1.800	1.800
<i>Diverse kosten</i>						
Dienstenbureau	6.950	7.075	7.100	7.250	7.400	7.500
Accountantskosten	1.617	60	900	1.000	1.000	1.000

Reis- en vergaderkosten dep.	1.109	1.089	1.500	1.500	1.500	1.000
Kantoorbehoeften	249	211	250	250	250	250
Abonnementen en bijdragen	204	239	250	400	400	400
Kosten Mannheim	500	-	500	700	700	700
Diverse kosten	277	369	300	300	300	300
	100.218	100.472	105.104	107.500	109.600	96.650
Saldo	-1.831	-975	-6.529	-6.200	-8.300	4.650

De begroting gaat uit van een omslag van €1,40 bij 72.000 leden.

Eigen vermogen per 1-1-2019:	€	18.300
Saldo 2019		<u>-6.529</u>
5 Eigen vermogen per 1-1-2020	€	11.771

De raming 2019 is enigszins aangepast t.o.v. de begroting uit 2016. Dat wordt veroorzaakt door het feit dat enerzijds het traktement iets sterker is gestegen dan destijds begroot. Ook de bijdrage aan de emeritikas/PFZW is sterker gestegen.

10

Onze schipperspredikant zal bij leven en welzijn op 1 september 2022 met emeritaat gaan. Zijn traktement dient echter nog 3 maanden te worden doorbetaald door het deputaatschap varenden. Derhalve is het traktement over 2022 Euro 6.000 lager begroot. Daarnaast zijn de werkkosten en bijdrage aan emeritikas/PFZW met 1/3 verlaagd.

15

Per 1-1-2023 zal ons deputaatschap ophouden te bestaan. Derhalve is de omslag (€1,40) zodanig vastgesteld dat het eindsaldo naar verwachting vrijwel nihil (begroot: €+1.961) zal zijn.

6. Toekomstvisie

20

Mede naar aanleiding van het rapport van de commissie doelmatigheid is door *de GS van 2013* besloten dat er na het emeritaat van ds. H. van der Ham geen nieuwe predikant varenden zal worden benoemd.

Door de synode van 2016 werd onder andere besloten:

25

‘4. deputaten opdracht te geven:

30

a. in contact te treden met deputaten evangelisatie, zending en diaconaat om op termijn een weg te zoeken naar mogelijkheden om het werk onder deze deputaatschappen onder te brengen, en daarbij voorstel 7.1.a. van het deputatenrapport met hen door te spreken;

30

b. te onderzoeken op welke manier er intensiever interkerkelijk samengewerkt zou kunnen worden, en daarbij te onderzoeken hoe het missionaire werk doorgang zal kunnen

c. hebben na emeritering van de schipperspredikant;

35

d. te onderzoeken hoe het kerkelijke werk op termijn kan worden overgedragen aan de gemeenten waarvan varenden lid zijn.’

Het onder 4a genoemde voorstel 7.1.a. van ons rapport luidde:

40

‘Laat de synode een commissie benoemen, die een onderzoek instelt naar mogelijkheden om een zeemanshuis in Rotterdam te verkrijgen, zo mogelijk in samenwerking met andere kerken en die daarover rapporteert aan de synode van D.V. 2019.’

In plaats van een commissie te benoemen, heeft de synode deze opdracht aan onszelf als deputaatschap gegeven.

Ad 4a

- 5 Er zijn besprekingen geweest met afgevaardigden van de drie genoemde deputaatschappen. Daarin kwam naar voren dat deze deputaatschappen niet structureel hulp kunnen bieden, maar wel projectmatig. Van hun kant werd ons verder geadviseerd om plaatselijke gemeenten bij het werk te betrekken.
- 10 Op deze beide zaken komen we hieronder nog terug, evenals op het bovengenoemde voorstel 7.1.a. van ons rapport van 2016, dat uit de aard der zaak nauw samenhangt met punt 4b.

Ad 4b

- 15 Wij hebben in verband met mogelijke interkerkelijke samenwerking contact opgenomen met de NZC (de Nederlandse Zeevarendencentrale). Zie over de NZC ook wat geschreven is in het eerste deel van dit rapport bij punt 4 'De Nederlandse Zeevarendencentrale.'
- 20 Bij een eerste overleg met vertegenwoordigers van de NZC kwamen wij met hen tot de volgende conclusies:
1. ons doel valt binnen de doelstelling van de NZC;
 2. ons standpunt dat de zorg voor zeevarenden voldoende aandacht dient te krijgen, wordt uiteraard door hen gedeeld;
 - 25 3. de NZC vindt samenwerking met ons wenselijk;
 4. er zal in breder verband door de NZC een vergadering georganiseerd worden. In die vergadering zal overlegd worden, met welke instanties samenwerking gewenst en mogelijk is;
 - 30 5. in ieder geval zal ernaar gestreefd worden dat het havenbedrijf Rotterdam in die samenwerking actief betrokken wordt;
 6. ook is het de bedoeling dat zeemanshuizen daarin betrokken worden.

In het licht van het onder *ad 4a en ad 4b* genoemde, hebben wij als deputaatschap wat *het werk in de toekomst* betreft het volgende voor ogen:

- 35 Wij kunnen niet in het hele land tegelijk werkzaam zijn en moeten dus een keuze maken; wij kiezen voor de havens van Rotterdam – naast voortzetting van het werk in de haven van Moerdijk – om verschillende redenen.
- In de eerste plaats ligt dat in het verlengde van het werk dat ds. Van der Ham al vele jaren doet; zijn werkterrein – wat de zeevarenden betreft – ligt grotendeels daar.
- 40 In de tweede plaats is dit het grootste havengebied in ons land. De havens van Rotterdam liggen overigens voor een groot deel niet in de stad Rotterdam, maar eromheen; het is een buitengewoon uitgestrekt gebied. Er komen tienduizenden zeeschepen per jaar, met elk 15 à 20 zeevarenden aan boord.
- Minder dan 2% van de schepen wordt momenteel bezocht. In Rotterdam blijft heel veel
- 45 werk liggen.

Hierbij geven wij een kleine impressie van de omstandigheden van veel zeelieden, waaruit het grote belang van voortzetting van het werk op pastoraal én missionair gebied kan blijken:

Heimwee en depressie komen voor bij zeevarenden die zo heel lang weg zijn van huis. Wat is het nodig dat een broeder uit christelijke bewogenheid naar de bemanning gaat, bijzonder in tijden van zorg en verdriet, ook wanneer een zeeman is overleden of verongelukt. Dat komt meer dan eens voor!

5 Als ze in moeilijkheden zitten, zijn ze erg aan zichzelf over gelaten. Niemand kijkt naar hen om. En als ze in een ziekenhuis komen, weten ze soms niet wat hen overkomt. Wie gaat erheen? Vaak weet hun vrouw nog niet eens dat ze in een ziekenhuis liggen. Zeelieden leven vaak heel geïsoleerd.

10 Wat is het goed dat er in zulke situaties bijvoorbeeld een missionair-diaconaal werker heengaat en met hen spreekt, uit de Bijbel leest en bidt.

Hieronder zullen we ook het werk van vrijwilligers ter sprake brengen. Dat werk is waardevol. Zij kunnen veel betekenen, als er tenminste ook een missionair-diaconaal werker is. Zonder professionele kracht kunnen vrijwilligers niet het koopvaardijwerk doen. Het *missionaire* aspect komt nog meer tot uiting in het feit dat een deel van de zeelieden graag een bijbel of een deel ervan in hun eigen taal ontvangt. Zij nemen hun bijbel mee naar huis en naar hun familie en vrienden. We mogen niet onderschatten hoeveel mensen langs deze weg met het Woord van God bereikt worden.

Wat *de praktische uitwerking* betreft merken wij het volgende op:

20 Ten dele kan dit alles pas concreet ingevuld worden na verder overleg met de NZC, maar in grote lijn gaat het erom, dat wij als kerken, c.q. christenen, voor de zeelieden zichtbaar aanwezig zijn. Daarbij behoort onder andere bezoek aan boord van de schepen. Ook is van belang dat zij terecht kunnen in zeemanshuizen.

25 In de omgeving van Rotterdam is er zowel in Schiedam als in Oostvoorne een zeemanshuis. Daarmee is naar onze mening het bovengenoemde zoeken van een zeemanshuis in Rotterdam in principe ook vervuld; de havens waar de zeeschepen aanleggen, liggen grotendeels ten westen van de stad zelf.

Echter: In de periode dat wij dit schrijven (februari 2019), is door omstandigheden aan de kant van de NZC, concreet nog niet veel geregeld kunnen worden.

30 Vóórdat een missionair-diaconaal werker te zijner tijd zijn werk aanvangt, dient goed besproken te worden met welk zeemanshuis hij kan samenwerken. Ook dat kon nog niet geregeld worden.

Wij betreuren, dat door bovengenoemde oorzaken, we minder ver kwamen dan we gehoopt hadden.

35 De volgende organisaties en personen willen wij bij het werk betrekken:

1. plaatselijke kerken / kerkenraden uit Rotterdam en omgeving;
2. vrijwilligers, onder andere uit deze kerken. Zij kunnen bij voorbeeld hulpdiensten verrichten in de zeemanhuizen wat de catering betreft, sociaal contact met zeelieden hebben, en wanneer een zeeman ervoor openstaat ook over het geloof in Christus spreken, enzovoort;
3. deputaatschappen zending, evangelisatie en diaconaat (ZED) in verband met advies en mogelijk met projectmatige financiële ondersteuning;
4. een of twee professionele krachten, bijvoorbeeld een missionair-diaconaal werker (mdw'er). Zo'n mdw'er kan de vrijwilligers vanuit zijn opleiding toerusten. Bovendien zal het werk zonder een professionele werker die alles aanstuurt, gemakkelijk in het slop kunnen raken. En bovendien heeft een beroepskracht gemakkelijker toegang tot zeeschepen dan een vrijwilliger.

50

Ad 4c

Wat betreft het overdragen van het kerkelijke werk (het werk onder de schippers): in de periode na de synode van 2019 hopen we deze opdracht van de synode 2016 stapsgewijze uit te voeren door contact met de desbetreffende kerkenraden, zodat vóór de emeritering van de predikant varenden dit afgerond kan zijn.

7. Voorstellen

Wij stellen de synode voor om te besluiten:

De synode heeft kennisgenomen van het rapport van deputaten voor de geestelijke verzorging van de varenden over de jaren 2016-2019.

De synode besluit:

1. met het gevoerde beleid conform de gegeven instructie in te stemmen;
2. de begrotingen voor de jaren 2020, 2021 en 2022 goed te keuren;
3. deputaten de opdracht te geven, door te gaan met te onderzoeken op welke manier er intensiever interkerkelijk samengewerkt zou kunnen worden en daarbij te onderzoeken hoe het missionaire werk doorgang zal kunnen hebben na emeritering van de schipperspredikant. De synode geeft aan deputaten toestemming om dit te doen in de richting die door deputaten is voorgesteld, namelijk:

Er zal geprobeerd worden, de volgende organisaties en personen bij het werk betrekken:

- a. plaatselijke kerken / kerkenraden uit Rotterdam en omgeving.
- b. vrijwilligers, onder andere uit deze kerken.
- c. deputaatschappen zending, evangelisatie en diaconaat (ZED) in verband met advies en mogelijk met projectmatige financiële ondersteuning.
- d. een of twee professionele krachten, bijvoorbeeld een missionair-diaconaal werker (mdw'er). Zo'n mdw'er kan de vrijwilligers vanuit zijn opleiding toerusten. Bovendien zal het werk zonder een professionele werker die alles aanstuurt, gemakkelijk in het slop kunnen raken. En bovendien heeft een beroepskracht gemakkelijker toegang tot zeeschepen dan een vrijwilliger.

Deputaten zullen daarover rapporteren op de synode van 2022;

4. opnieuw zes deputaten te benoemen voor de geestelijke verzorging van de varenden.

Namens het deputaatschap,

W.W. Nijdam, voorzitter

M.H. Baan, secretaris